

§ 7. Verksamhetsplan 2021

Dnr ALD 2020/670

Äldrenämndens beslut

1. Äldrenämnden fastställer verksamhetsplan och budget 2021 inklusive bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden redovisar omslutningsförändringar om 3,2 mnkr till kommunstyrelsen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2021-01-12.

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning ska samtliga nämnder upprätta en verksamhetsplan för det kommande året, med utgångspunkt från den budget som kommunfullmäktige fastställt. Kommunfullmäktige har beslutat att tilldela äldrenämnden 218,2 mnkr netto för 2021 års verksamhet vilket är en ökning om 23,2 mnkr i jämförelse med 2020.

För att kommunstyrelsen ska kunna följa upp och granska nämndernas verksamhetsplaner har stadsledningskontoret utfärdat anvisningar som nämnderna ska följa vid utformningen av verksamhetsplanen. Verksamhetsplanen riktas därmed till både äldrenämnden och kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktiges budget är stadens övergripande styrdokument för verksamhetsåret. Kommunfullmäktige har i budget 2021 fastställt tre övergripande inriktningsmål:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Kommunfullmäktige har också formulerat ett antal mål för verksamhetsområdet. Indikatorer har fastställts som ska följas upp under året och specifika aktiviteter har angetts som ska genomföras för att säkerställa att målen nås. Äldrenämnden ska därför i sin verksamhetsplan, utifrån kommunfullmäktiges mål, ange egna mål för respektive verksamhetsområde och årsmål för indikatorerna. Därutöver har nämnden möjlighet att ange egna indikatorer och aktiviteter.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag

Vice ordförande Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottner (KD) ställde de tre förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

1. förvaltningens förslag till beslut godkännes delvis
2. därutöver anföra följande

I vår reservation till den blågröna majoritetens förslag till verksamhetsplan för år 2020 skrev vi ”att inte koppla ihop personalfrågor och kvalitet inom äldreomsorgen kan vara ödesdigert.” Det har alltid varit viktigt och nu vet alla att det räddar liv. Det som vi länge vetat har blivit akut under pandemin. Personalen måste känna trygghet för att kunna utföra sitt arbete på bästa sätt. Man ska ha råd och möjlighet att vara sjuk, man ska kunna byta om efter arbetspasset och man ska ha tillgång till rätt utrustning och kunskap. Tryggare anställningar för personalen gör att kompetensen och kvaliteten kan öka på riktigt, samt att man vågar anmäla eventuella missförhållanden i verksamheten.

Rätten till en fast heltidsanställning med schyssta arbetsvillkor och en lön man kan leva på är en viktig jämställdhetsfråga. Fortfarande lever många kvinnor under alltför svåra ekonomiska förhållanden. Hälften av kvinnorna i traditionella arbetaryrken jobbar deltid och den främsta anledningen till detta är att de inte får en heltidsanställning.

Då personalen spelar en stor roll för den enskildes trygghet har vi under året lagt flera förslag för tryggare anställningar, med målet att skapa arbetsvillkor för äldreomsorgens personal som ökar tryggheten och kontinuiteten, samt säkerställer att all personal får del av kompetensutveckling. Det borgerliga styrets beslut i början på år 2020, att avskaffa kraven på att minska andelen otrygga anställningar, har inte bara lett till ökad otrygghet för de anställda utan också till sämre kvalitet och mindre trygghet för de äldre. Vi vill öka grundbemanningen, för att minska användningen av timanställningar och för att förbättra arbetsmiljön. Vi vill ha bemanningsenheter, med fastanställda heltidsvikarier som ska kunna täcka upp då ordinarie personal är frånvarande. Det kommer att underlätta kompetensutveckling och minska den administrativa bördan med att ringa in och introducera ny personal i verksamheten. Under pandemin har smittan varit större på boenden med högre andel timanställda och information om bland annat ändrade rutiner har visat sig vara svår att få ut till den personalen. De har blivit tilldelade arbetsuppgifter som inneburit att de gått mellan boenden och avdelningar, eftersom de arbetar från dag till dag där det behövs. Chefer inom äldreomsorgen har inte sällan ansvar för 50 medarbetare, vilket är ohållbart. Vi vill arbeta för ett mer närvarande ledarskap med max 25 medarbetare per chef.

Vi vill ha fler trygga jobb och vi vill skärpa kraven för att fler ska kunna få en tillsvidareanställning och för att fler ska kunna jobba heltid. Vi vill även stärka arbetet kring utskrivningar från sjukvården med trygg hemgång och fler korttidsplatser. Och vi vill påbörja arbetet för att införa en seniorbostadsgaranti.

Många äldre lider av ensamhet och social isolering, vilket staden behöver arbeta för att motverka. Att vara ofrivilligt ensam är inte bara besvärligt eller till och med fruktansvärt för den enskilde, det kan också leda till fysiska och psykiska följsjukdomar för den drabbade. Och vice versa, fysiska sjukdomar och psykisk ohälsa kan leda till ofrivillig ensamhet. Det saknas en övergripande styrning och samordning av stadens förebyggande och uppsökande verksamhet. Äldreomsorgen måste ges förutsättningar att tillgodose de äldres sociala behov, oavsett om det är i den enskildes eget hem eller på ett särskilt boende.

Majoriteten satsar närmare 10 mnkr på ungdomsbesök på vård- och omsorgsboenden för att öka det sociala innehållet i

äldreomsorgen. Vi instämmer i att ungdomsbesöken bidrar till att lyfta de äldre, men anser att satsningen är för stor och vi ser hellre att en majoritet av pengarna används till att stärka grundbemanningen. Även den anställda personalen ska ha möjlighet och tid att ge de äldre guldkant i tillvaron.

Vi arbetade under den förra mandatperioden med att utveckla schemalaggningsen inom den egna regin. God kompetens i schemalaggningsen har visat sig vara av avgörande betydelse för att få till stånd en bra struktur som gynnar både de äldre och personalen. När majoriteten i verksamhetsplanen för 2021 vill se en ökad kompetens hos äldreomsorgens medarbetare samt att fler tillsvidareanställd personal har goda språkkunskaper och grundutbildning gäller det i verkligheten långt ifrån alla som arbetar med de äldre, då äldreomsorgen till nära en fjärdedel bemannas av timanställda, vilket drabbar de äldre direkt, som får en minskad personal-, tids- och omsorgskontinuitet.

Det är glädjande att majoriteten även detta år avser att fortsätta arbetet vi startade under den förra mandatperioden med att utveckla hemtjänsten och att en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten planeras. Under 1980-talet hade personalen inom hemtjänsten fyra boende per pass. Idag kan motsvarande siffra ofta vara tolv boende per pass. Kommunal menar att så många som 25 personer kan besöka en hemtjänstmottagare på en 14-dagarsperiod. Det innebär inte enbart att personalen sliter ut sig, utan bidrar också till en stor otrygghet hos den enskilde. Den enskilde förtjänar att veta vem det är som kliver över hemmets tröskel. Arbetsvillkoren behöver även förbättras för att kunna klara utmaningen med kompetensförsörjningen. En för hög arbetsbelastning och en dålig arbetsmiljö gör att många inom välfärdsyrkena inte får tillräcklig tid till återhämtning, vilket gör att de sjukskrivs i högre grad än många andra, samt söker sig till andra yrken för att orka arbeta ett helt liv. Hemtjänsten finns till för brukarna - inte för utförarna. Vi kommer stå upp för ökade krav om det gör att den äldre kan känna sig tryggare när hen öppnar dörren.

Majoriteten avser att fortsätta med Matlyftet även under år 2021, i syfte att stärka måltidens betydelse samt förebygga undernäring och förebygga ofrivillig ensamhet. Men att erbjuda näringsriktig och attraktiv kost för äldre kräver kunskap och kompetens, vilken ligger hos personalen. Hur dukas maten? Hur kan man berika kosten för att få tillräckligt med kalorier i

den äldre, vars aptit ofta är nedsatt? Hur ofta ska mat och mellanmål serveras? Äter den äldre upp maten? Den kompetensen behöver underhållas, i synnerhet om personalomsättningen är hög, vilket den tyvärr ofta är inom äldreomsorgen.

Vi vill ha måltidsombud på varje enhet inom den kommunala hemtjänsten, med särskild kunskap om måltider för äldre. Ombuden ska sprida kunskaper om bra mat för äldre, vilka lagar, regler och ansvarsförhållanden som gäller för maten, samt löpande informera och inspirera övrig omvårdnadspersonal. Måltidsombuden ska fortbildas och vara väl kända inom sina respektive enheter. Det är något som gör en långsiktig och verklig skillnad. Varje krona staden använder måste ge effekter som förbättrar hälsa för äldre och kvalitet inom verksamheterna.

När det gäller arbetet med Agenda 2030 som finns det fler mål som nämnden borde arbeta med. Vi menar att det är viktigt för äldreomsorgen att även ta med målen om hälsa och välbefinnande, att motarbeta fattigdom och att arbeta med mål om schyssta arbetsvillkor.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

1. delvis godkänna verksamhetsplanen
2. därutöver anföra

År 2020 har blottlagt stora brister i hur vi organiserar äldreomsorgen. Det är Vänsterpartiets mening att omsorgen är kopplad till stora strukturella brister som har varit med oss i decennier, ända sedan det veritabla stålbadet och marknadsiseringen av den offentliga sektorn från 1990-talet och framåt. Den förhärskande New public management-filosofin (NPM) har infört flera strukturella mekanismer som verkar direkt mot vad vetenskapen berättar för oss är en god omsorg. Tyvärr är detta alltför aktuellt i Stockholms stad, där nuvarande majoritet under sin tid vid makten allena har "effektiviserat" eller som vi väljer att benämna det, utfört nedskärningar, på 165 miljoner kronor. Det som behövs är tvärtom rådande diskurs en enorm satsning på välfärden från statligt såväl som från kommunalt håll. Finansministern bedömde 2018 att skattehöjningar på 80 miljarder nationellt behövs enbart för att

enbart hålla de offentliga systemen på en oförändrad nivå. Och detta var innan pandemin. Det vi behöver är strukturella förändringar, ekonomiska resurser och ett tvärt brott med NPM-strukturer.

I stället för konkurrens mellan alternativen med lägsta kostnader för kommunen anser vi att det är ett utmärkt initiativ att pröva i mindre skala ersättning till hemtjänstutförare där ”hög kvalitet och kontinuitet” främjas. Detta ger också möjlighet till identifiering av ”hög kvalitet och kontinuitet”, likt de ”kvalitetsupphandlingar” som staden har genomfört tidigare exempelvis kring upphandling av sophämtning. Den viktigaste förutsättningen för en god vård och omsorg om äldre är personalens utbildning, kompetensutveckling, kontinuitet och säkerställandet av en god arbetsmiljö. Vi anser det bör kravställas hur stor andel som ska vara utbildad personal enligt fastställda nivåer, andel fasta anställningar kontra timanställningar. I vår budget vill vi till skillnad från majoriteten inte bara prata om detta utan att staden självt ska ta initiativ till att teckna lokala kollektivavtal som direkt syftar till att minimera bruket av allmän visstidsanställning och timanställningar inom stadens verksamheter. Tyvärr visar också exempelvis fackförbundet Kommunals rapport över pandemihanteringen på att vård och omsorgsboenden med en hög andel av timanställd personal och sämre bemanning också hade en högre smittspridning. Riktig kvalitet kan vi också uppnå genom schemalagd tid för reflektion och införd ramtid och fortsatt och utvecklade implementering av ramtid, samt genom utökad arbetsplatsförlagd språkutbildning och kompetensutveckling.

Vidare vill vi ställa högre krav på kontinuitet där i dagsläget nästan 13 personal per 14 dagar och hemtjänsttagare bör sänkas. I Vänsterpartiets budget ställs krav på 8 personal per 14 dagar och hemtjänsttagare. Fastställda nyckeltal för antal medarbetare per chef bör även det krävas för att vi i framtiden ska kunna säkerställa kvaliteten i omsorgen även på chefsnivå, vilket även påvisas av *Coronakommissionen*. Verksamheten var helt enkelt inte rustad för en pandemi och många anställda lämnades ensamma att hantera en sällan skådad krissituation.

Vidare bör det säkerställas att evidensbaserade arbetsmetoder och kvalitetssäkrad dokumentation framgår i ledningssystemen och systematiskt kvalitetsarbete inklusive kontinuitetsplaner

för kris eller allvarlig händelser. Även avseende efterlevnaden av basala hygienrutiner. I kvalitetsbedömningen kan exempelvis också ingå åtgärder för att förebygga undernäring genom måltidsobservationer och mätningar från nattfasta (krav <11 timmar).

Vi anser att äldrenämnden, med de mål som ställs i verksamhetsplanen och i de uppföljningar av verksamheterna som äldrenämnden får ta del av i tertialrapporter och verksamhetsberättelser, inte får tillräckligt underlag för att kunna uppfylla ovan vårt ansvar och uppdrag. Vi saknar delar av de redovisningar som delges verksamheterna och stadsdelsförvaltningarna. Vi efterlyser därför att nämnden varje år får en samlad redovisning av resultaten av de befintliga verksamhetsuppföljningar, individbaserade systematiska uppföljningar, data från kvalitetsregister, inspektioner och kvalitetsobservationer tillsammans med Socialstyrelsens brukarundersökningar och enhetsundersökningar. Vi anser att den planerade översynen av indikatorerna inom äldreomsorgen i samband med införandet av Esset borde resultera i indikatorer som bättre än nuvarande belyser kvaliteten på äldreomsorgen. Indikatorerna bör omfatta såväl omsorg som den kommunalt bedrivna hälso- och sjukvården inkluderande regionens läkarinsatser samt biståndshandläggningen. Ett krav borde dock vara att Esset ska underlätta digitaliseringsarbetet genom att erforderliga indikatordata från omsorgs- och vårddokumentation och dokumentation från biståndsenheter integreras i uppföljningsrapporter i stadens integrerade ledningssystem (ILS) samt till kvalitetsregister.

Enligt verksamhetsplanen ska utredning ske av finansieringsmöjligheterna för modernt mellanboende och vilka ekonomiska effekter det kan ge. Med hänsyn till befintliga begrepp och tidigare använda trygghetsboende är det olyckligt med ytterligare en ny benämning. Vänsterpartiet vill samordna och utveckla stadens långsiktiga äldreboendepanering till att omfatta såväl biståndsbedömda som icke-biståndsbedömda boenden för äldre. I detta ingår ökat antal seniorboende med hyreslägenheter, med närhet till gemensamhetslokaler med möjlighet till tillagningskök, modernare och mindre servicehus samt särskilda boenden.

Under 2021 ska äldreförvaltningen att i samarbete med kommunstyrelsen utreda fördelar och nackdelar med en

utfasning av LOU-upphandlade vård- och omsorgsboenden. Vänsterpartiet vill stärka stadens rådighet och möjlighet att samordna tillgängliga resurser i händelse av en kris eller pandemi genom att bland annat se över samtliga LOU- och LOV-avtal med privata aktörer inom äldreomsorgen i samarbete med kommunstyrelsen.

Covid-19 pandemin har även visat på nödvändigheten av ett stärkt samarbete med regionen. Enligt ett tillsynsärende från november 2020 ålade Inspektionen för vård och omsorg (IVO) Region Stockholm att åtgärda påvisade brister i information och dokumentation och den vård och behandling som de äldre på särskilda boenden erhållit (Dnr 3.5.1-21972/2020-17). På kommunens ansvar ligger att tillgodose den medicinska kompetensen på särskilda boenden avseende sjuksköterskor och undersköterskor. Vi anser att vid kommunens omförhandling av avtalen med regionen bör inte bara ställas krav på ökad läkarnärvaro i tid utan även delaktighet i och ansvar för enheternas vårdrutiner. Vi anser även att andelen sjuksköterskor ska utökas samt att rekrytering av sjuksköterskor, arbets- och fysioterapeuter ska underlättas.

§ 8. Förslag till fördelning av medel avseende Ungdomsbesök på vård- och omsorgsboende 2021

Dnr ALD 2020/640

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner äldreförvaltningens förslag till fördelning av medel för Ungdomsbesök på vård- och omsorgsboenden 2021

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-12-01

Totalt har det inkommit 56 ansökningar om medel för ungdomsbesök på vård- och omsorgsboenden motsvarande en kostnad om 12,6 mnkr att jämföra med en budget om 9,8 mnkr, vilket är oförändrat jämfört med föregående år 2020. Antalet besök som vård- och omsorgsboenden ansökt om har dock i likhet med förra året begränsats genom kriterier som fastställts efter diskussioner mellan Ung omsorg och äldreförvaltningen.